

ОСНОВНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПОЛЬЩІ

У відповідь на швидкі зміни, що відбуваються на товарних ринках, постійно еволюціонують та видозмінюються структури та моделі антимонопольного регулювання. Дискусії щодо найбільш оптимальної форми конкурентної політики проходять як на міжнародному рівні, так і на рівні окремих країн. Для подальшого реформування системи антимонопольного регулювання України важливим є вивчення міжнародного досвіду, у тому числі досвіду формування оновленої конкурентної політики Польщі. Детальний план оновлення законодавства Польщі у сфері антимонопольного регулювання закладений у програму розвитку конкурентної політики на 2014-2018 роки.

Основною особливістю стандартів конкурентної політики Польщі, що ефективно діють уже майже 20 років, є поєднання антимонопольної політики та політики захисту прав споживачів. Це не є чимось новим у світовій практиці, оскільки антимонопольні регулятори дедалі частіше потребують врахування інтересів споживачів в реалізації конкурентної політики, що проявляється в різних інституційних системних реформах. Синхронізація антимонопольного права та захисту прав споживачів сприяє збереженню і виконанню прав усіх учасників ринкових відносин, оскільки будь-яка дія регуляторного органу рівнозначно охоплює обидва аспекти. Таким чином визнається, що конкуренція не є цінністю сама по собі. Кінцевим бенефіціаром роботи неспотвореної конкуренції на ринку завжди є споживачі, як найслабша ланка в ланцюгу обміну товарами та послугами.

Станом на 2015 рік основні пріоритети розвитку конкурентної політики Польщі умовно поділяють на: горизонтальні, що мають на меті підвищення рівня дієвості усунення нелегальних практик і підвищення рівня конкуренції в польській економіці, та секторальні, котрі визначають дії, що повинні стимулювати і забезпечувати розвиток конкуренції на ринках, де вона перебуває у незадовільному стані.

У межах горизонтальних пріоритетів виділяють наступні:

1. Підвищення рівня дієвості усунення антиконкурентних домовленостей:
  - інтенсифікація усунення тендерних змов;
  - розширення співробітництва з підприємцями - нова форма програми «leniency»;
  - впровадження покарання фізичних осіб як нового знаряддя усунення господарських змов;
  - вдосконалення техніки виявлення антиконкурентних домовленостей;
  - верифікація і актуалізація системи групових виключень у польському антимонопольному законодавстві;
2. Більш ефективна ліквідація зловживання домінуючим становищем:
  - контроль регіональних ринків з метою ліквідації зловживань через місцевих суб'єктів господарювання, що займають монопольне чи домінуюче становище на ринку;
  - ширше використання зобов'язань в ліквідації експлуатаційних практик;
3. Удосконалення процесу контролю концентрації:
  - зміни в процедурі контролю концентрації;
  - зміни в процедурі розгляду концентрації на рівні Євросоюзу;
  - пристосування методології розгляду концентрації до нової процедури та економічних змін;
4. Підвищення якості функціонування системи охорони конкуренції:
  - впровадження нових рішень щодо боротьби з антиконкурентними практиками;
  - діагностування стану конкуренції на ринках з метою поліпшення їх функціонування;
  - підвищення ролі приватноправового виконання закону конкуренції;
5. Підвищення рівня конкуренції у системі держзамовлень: зміни у законодавстві, що мають стати каталізаторами поживлення у тендерній конкурентній поведінці:

- інтенсифікація освітньо-підготовчих дій, що сприяють активній конкуренції при наданні замовлень у порядку тендерів;
  - продовження робіт, пов'язаних з інформатизацією держзамовлень;
6. Розвиток системи контролю публічної допомоги:
- підтримка конкуренції через міжнародне співробітництво;
  - розширення зарубіжного співробітництва і виконання активних дій в цій сфері.

Секторальні пріоритети стосуються таких аспектів:

1. Формування і розвиток конкуренції у телекомунікаційному секторі:
  - розвиток телекомунікаційної інфраструктури;
  - оптимізація ринку за допомогою регулювання частотності;
  - формування регуляторного механізму в телекомунікаційному секторі;
2. Формування і розвиток конкуренції в енергетичному секторі:
  - контроль оптового ринку обігу електричної енергії;
  - регуляторні методи, які не передбачають затвердження тарифів на обіг електричною енергією в тарифній групі «G»;
3. Підтримка розвитку оптового ринку газу в Польщі: роботи, що сприяють зниженню цін на газ для комерційних споживачів і домашніх господарств;
4. Формування і розвиток конкуренції в залізничному транспорті:
  - розробка і впровадження залізничного «IV» пакету та інших актів європейського права;
  - підтримка конкуренції у рамках організації забезпечення публічних послуг в пасажирських залізничних перевезеннях;
5. Формування і розвиток конкуренції на ринку авіатранспорту;
6. Розвиток конкуренції на ринку надання поштових послуг: забезпечення недискримінаційного доступу до елементів поштової інфраструктури;
7. Розвиток конкуренції на ринку надання фінансових послуг: забезпечення проконкурентних умов розвитку фінансового ринку.

Отже, основним напрямом розвитку конкурентної політики Польщі у 2014-2018 роках є удосконалення методів і засобів антимонопольного регулювання.

Ефективне і послідовне виконання вищенаведеного плану дій є підставою для удосконалення та налагодження функціонування системи охорони конкуренції. Разом з цим, оптимізація антимонопольного регулювання зумовить більш ефективне використання потенціалу усіх суб'єктів господарювання. Підвищенню ефективності дій Голови Управління охорони конкуренції і споживачів (далі – УОКіС) сприятиме міжнародне співробітництво.

Одним з основних напрямів реалізації конкурентної політики Польщі на 2014-2018 роки є орієнтація на співробітництво і суспільне схвалення дій державних органів. Перехід антимонопольного органу з ніші «ревізор» до ніші – «друг» має сприяти розвитку чесних конкурентних відносин, що є важливим для України та зокрема діяльності АМКУ. Також в Польщі спостерігається оптимізація функціонування системи держзамовлень, а саме: протидія появі тендерних змов, підвищення рівня конкуренції між суб'єктами, що беруть участь у тендерах. Голова УОКіС є відповідальний за функціонування системи держзамовлень.

Разом з тим, на думку польських експертів, така конкурентна політика має певні недоліки, а саме: застосування Головою УОКіС фінансового покарання фізичних осіб, спілок, котрі виконують керівні функції. У своїй оцінці експерти керуються тим, що документальне положення не є гарантом об'єктивної оцінки обґрунтування покарання фізичної особи та не забезпечує достатніх для захисту конкуренції інструментів. Такі повноваження Голови УОКіС можуть гальмувати прийняття рішень в організаціях. Також ведення УОКіС декількох одночасних справ проти одного і того самого підприємства порушує нормальне функціонування фірм на вільному ринку. Таким чином напрями реалізації конкурентної політики Польщі залежать не лише від структури конкурентної політики та використовуваних інструментів. Не менш важливим є інституційне середовище реалізації конкурентної політики та повноваження конкурентних відомств.